

EVROPSKA LISTINA LOKALNE SAMOUPRAVE

PREAMBULA

Države članice Sveta Evrope, podpisnice te listine,

upoštevajo, da je cilj Sveta Evrope doseči večjo enotnost med njenimi članicami zaradi zaščite in uresničevanja idealov in načel, ki so njihova skupna dediščina;

upoštevajo, da je eden od načinov za doseg tega cilja dogovarjanje na upravnem področju;

upoštevajo, da so lokalne oblasti eden od glavnih temeljev vsake demokratične ureditve;

upoštevajo, da je pravica državljanov sodelovati pri opravljanju javnih zadev eno od demokratičnih načel, ki so skupna vsem državam članicam Sveta Evrope;

so prepričane, da se ta pravica lahko najneposredneje uresničuje na lokalni ravni;

so prepričane, da obstoj lokalnih oblasti z dejanskimi nalogami lahko zagotovi upravo, ki je učinkovita in hkrati blizu državljanom;

se zavedajo, da sta varovanje in ponovna uveljavitev lokalne samouprave v različnih evropskih državah pomemben prispevek h graditvi Evrope po načelih demokracije in decentralizacije oblasti;

izjavljajo, da to terjajo obstoj lokalnih oblasti z demokratično postavljenimi telesi odločanja in z veliko stopnjo avtonomije glede njihovih pristojnosti, načine in sredstva za izvajanje teh pristojnosti ter potrebne vire za njihovo izpolnjevanje, in

so se zato dogovorile, kot sledi:

1. člen

Pogodbenice se zavezujejo, da se bodo ravnale po naslednjih členih na način in v obsegu, določenem v 12. členu te listine.

I. DEL

2. člen

Ustavni in zakonski temelji za lokalno samoupravo

Načelo lokalne samouprave se priznava v domači zakonodaji in v ustavi, kjer je to mogoče.

3. člen

Pojem lokalne samouprave

1. Lokalna samouprava označuje pravico in sposobnost lokalnih oblasti, da v mejah zakona urejajo in opravljajo bistveni del javnih zadev v okviru svojih nalog in v korist lokalnega prebivalstva.

2. To pravico uresničujejo sveti ali skupščine, ki jih sestavljajo člani, izvoljeni s svobodnim in tajnim glasovanjem na podlagi neposredne, enakopravne in splošne volilne pravice, in imajo lahko izvršilne organe, ki so jim odgovorni. Te določbe na noben način ne vplivajo na reševanje zadev tudi na zborih državljanov, referendumih ali kakšni drugi obliki neposredne udeležbe državljanov, kjer to dopušča zakon.

4. člen

Področje dejavnosti lokalne samouprave

1. Temeljna pooblastila in naloge lokalnih oblasti so predpisani z ustavo in zakonom. Ta določba pa ne preprečuje prenosa pooblastil in nalog za posebne namene v skladu z zakonom na lokalne oblasti.

2. Lokalne oblasti imajo v okviru zakona polno svobodo pri uresničevanju svojih pobud glede vsake stvari, ki ni izključena iz njihove pristojnosti ali ni v pristojnosti kakšne druge oblasti.

3. Javne naloge naj po možnosti izvajajo tiste oblasti, ki so državljanom najbližje. Dodelitev naloge drugi oblasti bi morala biti utemeljena z obsegom in naravo take naloge in zahtevami za učinkovitost in gospodarnost.

4. Pooblastila, dana lokalnim oblastem, morajo praviloma biti polna in izključna. Ne sme jih izpodkopavati ali omejevati druga, osrednja ali pokrajinska oblast, razen če zakon tako določa.

5. Pri pooblastilih, ki jih nanje prenaša osrednja ali pokrajinska oblast, je lokalnim oblastem, kolikor je mogoče, treba pustiti svobodo odločanja pri prilagajanju njihovega izvajanja krajevnim razmeram.

6. Kolikor je mogoče, je treba lokalne oblasti pravočasno in na primeren način vprašati za mnenje pri načrtovanju in odločanju v vseh stvareh, ki jih neposredno zadevajo.

5. člen

Varstvo mej lokalne oblasti

Meje lokalne oblasti se ne spreminjajo brez predhodnega posvetovanja z lokalnimi skupnostmi, na katere se nanašajo, po možnosti z referendumom, kjer to dopušča zakon.

6. člen

Ustrezne upravne strukture in viri za delo lokalnih oblasti

1. Brez vpliva na splošnejše zakonske določbe lahko lokalne oblasti določijo svoje lastne upravne strukture zaradi prilagoditve krajevnim potrebam in zagotovitve učinkovitega upravljanja.

2. Pogoji za opravljanje dela zaposlenih v lokalni upravi naj omogočajo zaposlovanje zelo kakovostnega osebja na temelju uspešnosti in sposobnosti; za to je treba zagotoviti primerne možnosti za usposabljanje, nagrajevanje in napredovanje v službi.

7. člen

Pogoji za izvajanje nalog na lokalni ravni

1. Pogoji za delovanje krajevno izvoljenih predstavnikov naj zagotavljajo svobodno opravljanje njihovih funkcij.
2. Omogočajo naj ustrezno denarno povračilo stroškov, ki jih imajo pri opravljanju svoje funkcije, kot tudi, kjer je to primerno, nadomestilo za izgubljeni zaslužek ali plačilo za opravljeno delo in ustrezno socialno varstvo.
3. Vse funkcije in dejavnosti, za katere se šteje, da so nezdružljive z delovanjem izvoljenega v lokalni upravi, so določene z zakonom ali temeljnimi pravnimi načeli.

8. člen

Upravni nadzor nad dejavnostmi lokalnih oblasti

1. Upravni nadzor nad lokalnimi oblastmi se lahko izvaja samo po postopkih in v primerih, ki jih predvideva ustava ali zakon.
2. Vsak upravni nadzor nad dejavnostmi lokalnih oblasti je praviloma usmerjen samo k zagotavljanju skladnosti z zakonom in ustavnimi načeli. Oblasti višje stopnje pa lahko izvajajo upravni nadzor tudi glede primernosti izvajanja nalog, ki so prenesene na lokalne oblasti.
3. Upravni nadzor nad lokalnimi oblastmi se opravlja na način, ki zagotavlja, da poseg nadzornih oblasti ostane v razmerju s pomembnostjo interesov, ki naj jih varuje.

9. člen

Finančni viri lokalnih oblasti

1. Lokalne oblasti so v okvirih nacionalne gospodarske politike upravičene do ustreznih lastnih finančnih virov, s katerimi v okviru svojih pooblastil prosto razpolagajo.
2. Finančni viri lokalnih oblasti morajo biti v sorazmerju z nalogami, ki jih določata ustava in zakon.
3. Vsaj del finančnih virov lokalnih oblasti izvira iz krajevnih davkov in prispevkov, katerih višino v okviru zakona lahko določajo same.
4. Finančni sistemi, na katerih temeljijo viri, ki so na voljo lokalnim oblastem, naj bodo dovolj raznovrstni in prilagodljivi, da lahko, kolikor je praktično mogoče, sledijo dejanskemu gibanju stroškov opravljanja njihovih nalog.

5. Za zaščito finančno šibkejših lokalnih skupnosti je treba uvesti postopke za finančno izravnavo ali druge ustrezne ukrepe za popravo učinkov neenake porazdelitve možnih finančnih virov in finančnega bremena, ki ga nosijo. Taki postopki ali ukrepi ne smejo zmanjševati svobode odločanja lokalnih oblasti na področju njihovih nalog.
6. Lokalne oblasti je treba na primeren način vprašati za mnenje o tem, na kakšen način naj se jim dodelijo prerazporejeni viri.
7. Subvencije oziroma dotacije lokalnim oblastem naj, kolikor je to mogoče, ne bodo strogo namenske za financiranje določenih projektov. Zagotavljanje takih sredstev ne sme posegati v temeljno svoboščino lokalnih oblasti, da prosto odločajo v okviru svoje lastne pristojnosti.
8. Za najemanje posojil za večje investicije imajo lokalne oblasti v mejah zakona dostop do domačega trga kapitala.

10. člen

Pravica lokalnih oblasti do združevanja

1. Lokalne oblasti imajo pri izvajanju svojih pooblastil pravico sodelovati in v okviru zakona oblikovati konzorcije z drugimi lokalnimi oblastmi za izvajanje nalog skupnega pomena.
2. V vsaki državi se prizna pravica lokalnih skupnosti do združevanja za varstvo in pospeševanje skupnih koristi in do mednarodnega združevanja lokalnih skupnosti.
3. Pod pogoji, ki jih lahko določi zakon, imajo lokalne oblasti pravico do sodelovanja z ustreznimi organi v drugih državah.

11. člen

Pravno varstvo lokalne samouprave

Lokalne oblasti imajo pravico do sodnega varstva, da zagotovijo prosto izvajanje svojih pooblastil in spoštovanje takih načel lokalne samouprave, kot so zapisana v ustavi ali domači zakonodaji.

II. DEL

Druge določbe

12. člen

Obveznosti

1. Vsaka pogodbenica se zaveže, da bo spoštovala vsaj dvajset odstavkov I. dela listine, od katerih jih bo izbrala najmanj deset, ki jih vsebujejo:

– 2. člen,

– prvi in drugi odstavek 3. člena,

- prvi, drugi in četrty odstavek 4. člena,
- 5. člen,
- prvi odstavek 7. člena,
- drugi odstavek 8. člena,
- prvi, drugi in tretji odstavek 9. člena,
- prvi odstavek 10. člena,
- 11. člen.

2. Vsaka država pogodbenica ob deponiranju svoje listine o ratifikaciji, sprejemu ali odobritvi obvesti generalnega sekretarja Sveta Evrope o izbranih odstavkih v skladu z določbami prvega odstavka tega člena.

3. Vsaka pogodbenica lahko kadar koli pozneje generalnega sekretarja obvesti, da jo zavezuje kateri koli odstavek te listine, ki ga še ni sprejela po prvem odstavku tega člena. Taka kasneje izražena zavezanost se šteje za sestavni del ratifikacije, sprejema ali odobritve pogodbenice, ki pošlje tako obvestilo, in ima enak učinek od prvega dne meseca, ki sledi izteku treh mesecev od dneva, ko je generalni sekretar prejel notifikacijo.

13. člen

Oblasti, na katere se listina nanaša

Načela lokalne samouprave, ki jih vsebuje ta listina, se nanašajo na vse vrste lokalnih oblasti na ozemlju pogodbenice. Vendar pa lahko vsaka pogodbenica ob deponiranju svoje listine o ratifikaciji, sprejemu ali odobritvi posebej navede posamezne vrste lokalnih ali regionalnih oblasti, na katere namerava omejiti uporabo listine ali ki jih namerava izključiti iz njene uporabe. S kasnejšo notifikacijo generalnemu sekretarju Sveta Evrope lahko uporabo listine tudi razširi na nadaljnje vrste lokalnih ali regionalnih oblasti.

14. člen

Določba o obveščanju

Vsaka pogodbenica pošlje generalnemu sekretarju Sveta Evrope vse ustrezne informacije, ki zadevajo zakonske določbe in druge ukrepe, sprejete zaradi uskladitve z določili te listine.

III. DEL

15. člen

Podpis, ratifikacija in začetek veljavnosti

1. Ta listina je na voljo za podpis državam članicam Sveta Evrope. Treba jo je ratificirati, sprejeti ali odobriti. Listine o ratifikaciji, sprejemu ali odobritvi se deponirajo pri generalnem sekretarju Sveta Evrope.

2. Listina začne veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku treh mesecev od dneva, ko so štiri države članice Sveta Evrope izrazile svoje soglasje, da jih listina zavezuje v skladu z določbami prejšnjega odstavka.

3. Za vsako državo članico, ki pozneje izrazi svoje soglasje, da jo listina zavezuje, začne listina veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku treh mesecev od dneva deponiranja listine o ratifikaciji, sprejemu ali odobritvi.

16. člen

Območna klavzula

1. Vsaka država lahko ob podpisu ali deponiranju svoje listine o ratifikaciji, sprejemu, odobritvi ali pristopu določi območje ali območja, za katera se ta listina uporablja.

2. Vsaka država lahko kadar koli pozneje z izjavo, naslovljeno na generalnega sekretarja Sveta Evrope, uporabo te listine razširi na katero koli drugo območje, navedeno v izjavi. Za tako območje listina začne veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku treh mesecev od dneva, ko je tako izjavo prejel generalni sekretar.

3. Vsaka izjava, dana po prejšnjih dveh odstavkih, se lahko za vsako območje, navedeno v taki izjavi, umakne z notifikacijo, naslovljeno na generalnega sekretarja. Umik začne učinkovati prvi dan meseca, ki sledi izteku šestih mesecev od dneva, ko je tako notifikacijo prejel generalni sekretar.

17. člen

Odpoved

1. Vsaka pogodbenica lahko to listino odpove kadar koli po izteku petih let od dneva, ko je začela veljati. Obvestilo o odpovedi je treba dati šest mesecev prej generalnemu sekretarju Sveta Evrope. Taka odpoved ne vpliva na veljavnost listine za druge pogodbenice pod pogojem, da število njenih pogodbenic ni nikoli manjše od štiri.

2. Vsaka pogodbenica lahko v skladu z določbami prejšnjega odstavka odpove tudi veljavnost vsakega odstavka I. dela te listine, ki jih je sprejela, pri čemer pogodbenico še vedno zavezujeta število in vrsta odstavkov, določenih v prvem odstavku 12. člena. Šteje se, da je vsaka pogodbenica, ki po odpovedi kakšnega odstavka ne izpolnjuje več zahtev prvega odstavka 12. člena, odpovedala tudi listino samo.

18. člen

Notifikacije

Generalni sekretar Sveta Evrope države članice Sveta Evrope obvesti o:

- a. vsakem podpisu;
- b. deponiranju vsake listine o ratifikaciji, sprejemu ali odobritvi;
- c. vsakem datumu začetka veljavnosti te listine v skladu s 15. členom;
- d. vsaki notifikaciji, prejeti glede uporabe določb drugega in tretjega odstavka 12. člena;
- e. vsaki notifikaciji, prejeti glede uporabe določb 13. člena;
- f. vsakem drugem dejanju, notifikaciji ali sporočilu, ki se nanaša na to listino.

V potrditev tega so podpisani, ki so za to pravilno pooblaščen, podpisali to listino.

Sestavljeno v Strasbourgu 15. oktobra 1985 v angleščini in francoščini, pri čemer sta obe besedili enako verodostojni, v enem samem izvodu, ki se hrani v arhivu Sveta Evrope.
Generalni sekretar Sveta Evrope vsaki državi članici Sveta Evrope dostavi overjene kopije.